

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 10 (1896)

Artikel: Da nozzas bellas : (dialect da Domat)
Autor: Bühler, J. A.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-180739>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Da nozzas bellas.*)

(Dialect da Domat.)

1.

Oz vensa ing gi da gron legarmen;
Tot fa bella çera, chi ch' é qua present;
Ma 'gl é er ing gi da grond' importonza,
Cur ca sa spusan muronz a muronza.

2.

Ing tal gi an schizon er quels bugen,
Ils quals gnong capeschan andreg seu senn;
Els corran tugi, mattels a matellas,
Antorn da bagordas pauras a bellas.

3.

Els sa stendan plong lur tot senza saver,
S' inamureschan er cugl temps piglvèr,
Ad en pauncs onns ven lu la nuvella
Da lur nozzas er geu da sançella.

4.

Que é aschei igl cors digl mon
D' unviern a da stad ad er igl aton;
A sco igl tat çells onns a preu la tatta,
Vot oss igl biede er prender sia matta.

5.

Ing amblida danton pér memgna savens,
Ch' igl dator e bec adinga sco 'gl dadens;
Ils giuvans san bec, dallas grondas furtengas,
Ca sper las rosas igl dat er bleras spengas.

6.

El sa crén da saver ir me tras orts,
Da sa gidar en tots cass cun las sorts;
Danton chi c' oz fa çera cuntenta,
Dumong savens allur' sa vilenta.

*) In quest dialect ün „ng“ indica be ün „n“ nasal.

7.

Oss tocc' igl da luvrar a da spargner,
Da studager digl tot ad er da vaglier;
Sigl mon pauc va 'gl sco ing vot adinga,
Ad igl dat allur' er anquala scarplinga.

8.

Oz a la donna forsk' ampau mal,
Dumong monca en cuschenga igl sal;
È que a me fetg pincas bagatellas,
Scha ston ing tonaton sa paschirar dad ellas.

9.

È la donna lu zon inga troglia,
Ca va adaseus antorn a magolia,
Lu é igl gianter cun corns en ca,
Ad allura igl va sco igl va.

10.

Sto 'gl om tugi ir par madreçias,
Fa la donna dascusamegn pateçias,
Lu dat igl prest da totas sorts litas,
A las leungas vegnan traso pi gittas.

11.

Aschei marscha la létg da totas sorts veias,
Da partot än alertas las nauschas streias,
A vezane er me inga pinca furella,
Sch' äne subit qua en gronda canella.

12.

Que ca boccas bleçias beca san far,
Que fa forsk' ing cumpar ne inga cumar;
Igl ven savens fugau da tots mongs,
Ca la discordia é qua sco denter ils tgongs.

13.

Da quellas caussas sa parchirar,
Dén om a donna adinga sa spruar;
Els dén tener serradas las ureglias
A da quellas nauschas giavlas streglias.

14.

È la pasch pér inga gada sotsura,
Ané mai plei inga suletta bong' ura;
Parque da nauschas leungas fugir
È piglver igl meglier a pi sagir.

15.

A la letg dad inga vart umbriva,
Sch' é 'lla dall' outra er sulegliva,
A la fortuna stat ault sin la scala,
Nou ca regia dretga amur conjugala.

16.

Igl om catta tar la dretga consorta
Ing' olma, ca cun el adinga porta
Pazient a bugen crusschs a travaglias,
Que lomgna seu cor, sco plievgia las caglias.

17.

La femna é gi a notg da tot' ura alerta
Da 'gl om survir semper pronta a sperta;
Mai andatg 'la da sezza pitir,
Me sch' igl om a mai nagot da suffrir.

18.

Ella trafichescha en ca a cuschenga,
Ad é cugl om adinga beng parenga,
Ella ceda da partot a sia veglia
Par el ä tras ing fiec magare seglia.

19.

Ella ten a da quen tot que ch' ella pusseda,
É netta, spargnusa a sa proveda
Cun tot necessare par sia casada,
Par om ad uffons a tot la bargada.

20.

Ella sa nagot dad esser lischenta,
A las çiaveras ella mai arsentá,
Ella scoua, lava a ten bon regulament
Da partot, nou ch' ella a igl regiment.

21.

La dumong é 'lla l' amprema en pé,
Strusch fa' gl gis, sch' a 'lla fatg igl caffè,
Ad a 'lla fatg tot gl' auter, ch' é ong da far,
Sa mett 'lla alla roda par filar.

22.

Ella fila resta a fila la stoppa,
Conçia las çaulçias a conçia la gioppa,
Stoppa las rosnas da calçiols cun serottas,
Lava camichas a concia las rottas.

23.

É 'lla tugi lavurusa stada,
Ad é 'lla la sera er stonclantada,
Avon ca sa metter en letg a dormir,
Mai amblid'la d' urar a da 'ls ses benedir.

24.

Ella sa, ca sch' ing vot la benedicziung,
Scha sto ign far andretg sia oraziung;
Da surengeu me ven la fortuna,
Ca nus dat curascha a bonga luna.

25.

A 'lla forscha uffons d' instruir,
Scha moss 'lla a quels da spert obedir,
Parchira 'ls da nauschas compagneias
A mossa ad els las dretgas veias.

26.

Ella ten en ca igl cavester en seu mong,
Taglia igl caschiel a taglia igl pong,
Cunserva las crostas ad er las meulas,
Ca nagot en ca vomme par las seulas.

27.

Fanestras a combras savens ella lava,
Plançeus a las preis a la sava,
Tot la sto andretg tarlischèr
A que dat piglver da far fetg bler.

28.

Chi less in somma tot nomnar,
Que ch' inga detga donna a tot da far?
A chi less tot taner endament
Que c' ad ella fa savens ton turment!

29.

Ella é en casa sco inga regenga,
Ca tot la fameglia anseman tegna;
Ella é piglver da Deus destinada
Da manar adretg l' antiera casada.

30.

Parque é la momma er l' amprema,
Alla quala tot dat la plema;
En nos cors squiçeda resta pura
Semper en momoria sia cara figura.

31.

Dall' altra vart ing vezza igl om,
Igl qual gauda ong ing dretg nom,
Co el da gi a da notg sa stenta,
Par nutrir andretg tot sia schenta.

32.

Nagingas lavurs gli än memgna stentusas,
Nagingas veias a sendas memgna fadigiusas,
Cur al vezza, ca sia economeia.
Damonda lavurs a stentas ascheia.

33.

El resca en colms a fastatgs la veta,
En auas a vallaçias el sa metta,
Per acquistar als ses igl nutriment,
Ad a mai da nagot naging starment.

34.

El leva avon ch' igl ong caçe gis,
A mai a pli mai el ven anfis
Da luvrar a da sa murdargèr,
A 'l la caschong d' anzache gudagnèr.

35.

E sin ses èrs ad en sia prada
É 'l adinga tard a marvegl a strada;
El ara, semna, anzercla a meda,
Raccoltescha a seuda cur ch' el a peda.

36.

Er en nuegl a 'l façentas avonda
Cun cauras a norschas, ch' al tonda,
Cun cavals a bos a cun sterlamenta,
Cun carrs ad iseglia a cun ferramenta.

37.

El varda, ca la casada se providida
Cun tot necessare a mai amblida
D' aver da temps par tot igl quitau
Pigl basegns en ca ad er en clavau.

38.

Ven el stoncal a ca lu la sera,
Gli fa la donna adinga bella çera,
Ad els sa cusseglian cun plaids da dulçezca
Sur tot lur fatgs cun pasch a carezca.

39.

El sa da taxar las grondas stentas
Ca sia donna a en ses bleras façentas;
Parque ampren da 'l da stimar la consorta,
Ad er sin ses mongs bugen el la porta.

40.

Fan domasdus adinga ascheia,
Sch'äne per franc sin dretga veia,
A la ventira ven ä bec a muncar
Nou ch'ing vezza la pasch a predominar.

41.

Tonscha igl mong della disgrazia er forscha
En la fameglia a la fortuna storscha,
Mai po 'l digl tot disfar la ventira,
Nou ch'igl bien a inga ga fatg natira.

42.

Vegnan ils gis ca plain a naging,
Gis da malsognas a mals senza fing,
Els sa ramettan an ing l'auter sa gidan,
A lur obligaziungs els maina amblidan.

43.

Dat igl, sco' gl solit, er generaziung
Scha dattane gl' ampren inga detg' educaziung
Ad er instrucziung a lur descendenza,
La protegian er dalla morala pestilenza.

44.

Els trän la mattaneglia alla lavur,
Lur mendas els cattan fetg prest adagur,
Gidan, castigan ad er admoneschan
Tiel bien cun bong exempel els animeschan.

45.

En lur casada regia la simplicidad
Sper diligenza, vardad a honestadad;
Insolenza, vergogna a da quellas flevlezzas
En talas casadas ti maina vezzas.

46.

Par talas vertits mai monca la pagaglia,
Ils uffons gartegian çert tots da vaglia,
Ad ils geniturs san allur cun satisfacziung
Vardar sin lur antiera generaziung.

47.

Tar tala ventira danton me arriva,
Chi sez andretg a reguladamein viva;
Naging dé mai sin fortuna sperar,
Scha seu duer el me vot tralaschar.

48.

La palma é me par ign dretg guerrier,
A mai par ing tal, c' a naging pissier
Da sez manar inga dretga veta,
Ca laud a pagaglia suletta maretta.

49.

Mond alla fing mi stues pardunar,
Ca sper igl bien eu vai stueu mussar
Er igl mal, ca cun lez savens sa baratta
Oss, sco digl temps digl tat a dalla tatta.

50.

Igl é meglier d' ils égls becca serrar,
Cur ca ing vot ançever a maridar
Parque vus va' u getg sper tot amparneval
Er las munconzas, ca vegnan fetg maneval.

J. A. Bühler.

